A év

Köszöntelek Benneteket ezen a novemberi vasárnapon: ***Jézus legyen veletek!***

Ma a ***szegények világnapja*** van. Az Evangélium pedig a ***talentumról*** szól. A Direktórium szerkesztőnek biztosan a pénz jutott eszébe. A plébánosok majd hirdetni fogják, hogy imádkozzunk a szegényekért és gyűjtsünk pénzt jövő vasárnap számukra. Hogy volt, mint volt, semmi biztosat nem tudok nektek mondani. De a pénzről mostanában egyre többször van szó. Most nem a ***munkabérről*,** és nem csak a nézegetni való ***adópénzről*,** nem is a ***dénárról*,** hanem a ***talentumról*** van szó, amiből egy talentum 6.000 dénár (6.000 napi munkabér). Különös, de ennek a pénznek szaga van, mert a bizniszről, az üzletről, a bankokról is szól!

Előre is, persze utólag is indítsuk fel magunkban a **bánatot,** és határozzuk el újra és újra, hogy mi bizony két Úrnak nem szolgálunk, mert Jézustól tudjuk, hogy ***„Senki két úrnak nem szolgálhat. Nem szolgálhattok Istennek és a Mammonnak”…***

Ének: Kyrie… Gloria…

Imádkozzunk! Istenünk, akinek arcát szeretnénk nekünk-valóan látni, és akit megpróbálunk szüntelenül elképzelni, add, hogy ne tévedjünk tévutakra. Főleg, ne csináljunk arcodból összevissza faragott képeket, aki élsz, és csak szeretsz…

Evangélium (Mt 25,14-30)

Úgy lesz, mint azzal az emberrel, aki idegenbe készült. Összehívta szolgáit, s rájuk bízta vagyonát. Az egyiknek öt talentumot adott, a másiknak kettőt, a harmadiknak csak egyet, kinek-kinek rátermettsége szerint, aztán útra kelt. Aki öt talentumot kapott, menten elkezdett vele kereskedni, s másik ötöt nyert rajta. Ugyanígy az is, aki kettőt kapott, másik kettőt szerzett. Aki egyet kapott, elment, ásott egy gödröt, és elrejtette urának pénzét. Hosszú idő elteltével megjött a szolgák ura, és számadást tartott. Jött, aki öt talentumot kapott, és felmutatta a másik öt talentumot: Uram, öt talentumot adtál, nézd, másik ötöt nyertem rajta. – Jól van, te hűséges, derék szolga – mondta neki ura. – Minthogy a kevésben hű voltál, sokat bízok rád: menj be urad örömébe! Jött az is, aki két talentumot kapott, s így szólt: Uram, két talentumot adtál, nézd, másik kettőt szereztem. – Jól van, te hűséges, derék szolga. Mivel a kevésben hű voltál, sokat bízok rád: menj be urad örömébe! Végül jött az is, aki csak egy talentumot kapott. Ez így beszélt: Uram, tudtam, hogy kemény ember vagy. Aratsz, ahol nem vetettél, és gyűjtesz, ahol nem szórtál. Ezért félelmemben mentem, elástam a földbe talentumodat. Itt van, ami a tiéd. – Te mihaszna, lusta szolga! – kiáltott rá ura. – Tudtad, hogy ott is aratok, ahol nem vetettem, s ott is gyűjtök, ahol nem szórtam. Oda kellett volna adnod pénzemet a pénzváltóknak, hogy megjövet kamatostul kaptam volna vissza. Vegyétek el tőle a talentumot, és adjátok oda annak, akinek tíz talentuma van! Mert annak, akinek van, még adnak, hogy bőven legyen neki; akinek meg nincs, attól még amije van is, elveszik. Ezt a mihaszna szolgát pedig vessétek ki a külső sötétségre! Ott sírás és fogcsikorgatás lesz.

Mindenki magából indul ki. Egy ilyen súlyos példabeszédet mindenki a maga szemüvegén keresztül értelmez. Összegyűjtöttem **néhány magyarázatot**. Figyeljétek azt, hogy Ti melyik magyarázatot tartjátok hitelesnek.

1) A világvég-váró

A világ végére költözött **Albert Schweitzer** nézete óta az evangélium-kritikusok között szinte dogma, hogy az **„Isten országán”** Jézus egy nagy **apokaliptikus csodát** értett és annak bekövetkeztét a legközelebbi jövőre várta. Ez a példabeszéd is arról a „messze utazott emberről” szól, aki ***királyként tér vissza*** és ítélő bíróként a hűtlen szolgát a „külső sötétségre” vetteti, ahol „sírás és fogcsikorgatás lesz”.

2) A világra berendezkedő

Kálvin János Genfben teremtette meg új egyházi rendszerét. A várost szinte diktátorként erkölcsi terror alatt tartotta (ezért „genfi pápának” is nevezték). Kálvin megengedte a zsarnokgyilkosságot és a ***kamatszedést*** is. Jó alap lehetett számára az a példabeszéd, amelynek vad változata Lukács evangéliumában szerepel. A **mínákról** szóló példázatban a királyként visszaérkező Úr így beszél: *„Ellenségeimet pedig, akik nem akarták, hogy királyuk legyek, vezessétek ide és mészároljátok le őket a szemem láttára”.* A példabeszéd szószerinti értelme pedig a főbankárként viselkedő királyról elég alapot szolgáltathatott számára ahhoz, hogy Jézus jóváhagyását olvassa ki abból a kamatszedésről és üzletelésről. Kijelenti, hogy a *kamatszedés nem bűn*, az *üzletelés pedig üdvös* dolog. Sőt az üzleti siker a *kiválasztottság* jele. Ezzel Kálvin megalapozta a **kapitalista polgárosodás** elvi alapjait.

3) A tudós

A francia forradalom oltárra állítja az „Ész istennőjét”. Semmi sem kézenfekvőbb, hogy a hatalom és az érdek tisztelete után a **tudásra** is nagyobb hangsúly kerüljön. Ha valaki ma ezt a szót hallja, hogy **„talentum”** biztosan az ***ember szellemi képességeire*** gondol, amiket ki kell bontakoztatnia. A hívő szülő is azzal érvel a tanulni nem akaró gyerekének, hogy az Isten képességeket adott neked kisfiam, kislányom, nagy hálátlanság és felelőtlenség azokat semmibe venned. Okos vagy, tanulj, hogy pedagógusként, orvosként, mérnökként stb. hasznára légy másoknak. Művészi hajlamaid vannak, légy költő, író, festő, szobrász, zeneszerző stb. A **felvilágosodás** is rányomta bélyegét erre a példabeszédre.

4) A kis ember

Van egy történelmet átívelő mondanivalója is ennek a példabeszédnek. Ez pedig az **urakról és a szolgákról** szól. Jézus története mintha szentesítené a világnak azt a rendjét, hogy az úrnak hatalma van mindent elvenni a szolgától: ***„aratni, ahol nem vetett,*** *leemelni azt is, amit nem fektetett be”.* A szolgának pedig félni és rettegni kell a kemény és szigorú úrtól. Őrizni kell az úr vagyonát, és tudomásul venni: az a világ rendje, hogy *„mindannak, akinek van, még adnak, hogy bővelkedjék, akinek pedig nincs, attól* ***még azt is elveszik, amije van****”.* Világbotrány, hogy Jézus ebben a történetben nemcsak szentesíti ezt a rendet, de ehhez az úrhoz hasonlítja az Istent vagy a világvégén érkező Urat (önmagát?)!

5) A biblikusok

A **Békés-Dalos** fordítás lábjegyzetében olvasom: „A példabeszéd értelme az, hogy aki Isten adományait hűségesen felhasználja, még többet kap Istentől, aki azonban a legcsekélyebb ***adományt elhanyagolja,*** magát az adományt is elveszíti”.

A biblia-kritika képviselői megállapítják, hogy ebben a példabeszédben két példázat van összeolvasztva, az egyik a ***talentumokról*** szól, a másik egy ***trónkövetelőről.*** A trónkövetelő egy valós személy volt: Heródes fia **Arkhelaosz,** aki Rómába utazott, hogy megerősítse uralmát, és aki visszajövet az ötventagú zsidó lázadón véres bosszút állt.

De mind a két példázat, ha Jézustól származik is, olyan fokú átdolgozáson ment keresztül, hogy semmiképpen sem lehet hitelesen jézusi.

6) A jámborok

A jámbor szentírás-magyarázók és prédikátorok is próbálják fehérre mosdatni a szerecsent, és valóban szép és mély értelemet olvasnak ki a példabeszédből. Talán csak kettőt említek.
Még **Karl Herbst** is menti, ami menthető. Szerinte ebben a példabeszédben egy ember és két szolgája ***kockázatkedveléséről***, ill. a harmadik ***kockázatfélelemről*** van szó. A két első szolga felismerte és magáévá tette ura gondolatát, annak könnyed-könnyelmű merészségét, amely már abban megmutatkozik, hogy rájuk bízza vagyonát, hogy távollétében önállóan gazdálkodjanak. Ők pedig hitelügyletekbe fognak, és nem csak a kamatnövekedést szerzik meg, hanem uruk szimpátiáját is: ***Gyertek be ünnepelni*!** Amit pedig a harmadik szolgáról mond a történettel Jézus, az megdöbbenti zsidó hallgatóit, akik azt gondolják, hogy az cselekszik korrektül, aki a rábízott pénzt fillére pontosan megőrzi urának, és egy az egyben visszaadja a tulajdonosának. Jézus mondanivalója a törvényhez hű zsidóknak szólhatna: Törvényhűségetek nem hoz semmit a konyhára, helyette valósítsátok meg **merészen** Isten szándékát, hogy a végén bemehessetek Isten örömébe!
Még csak a **KIO**-n nevelődött szemléletünket idézem. A történet nem a hatalomról (a vérengző Istenről), nem a pénzről (a bizniszről, a Főbankárról), nem is a tudományról és művészetről szól, hanem – legalább is Jézus szándéka szerint – az ember ***szeretetképességéről*,** amit kamatoztatni kell a gyakorlás útján, mert aki **szeretetképességét** nem váltja gyakorlati tettekre, az magát a ***képességet is*** elveszíti. Nem fog tudni szeretni! (Ami maga a pokol.) Aki pedig felhasználja, és tettekben kamatoztatja, az a Szeretetisten Országát építi, és annak boldogságát élvezheti.

--- **Testvéreim!** Titeket **mi ragadott meg** ebben a példabeszédben? Említettem, hogy az egyházi előírás szerint ma van a **szegények világnapja.** Majd döntsétek el, hogy melyik mozzanata a történetnek vonatkozik arra a pénz ügyletre, amelyik *kifejezetten a szegények világnapjáról* szólhat. A ***pénzzel*** biztosan kapcsolatos... És a ***szeretetképességgel***?

[*Kovács László elmélkedése elhangzott 2026. november 15-én a Bokorportán, online csatlakozási lehetőséggel*.]

Willem de Poorter:
A talentumok, avagy Minas példázata (XVII. sz.)